

Безкоштовно

Міністерство освіти України
Дніпропетровський гірничий інститут

КОРОТКИЙ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКИЙ СЛОВНИК
ОСНОВНИХ ТЕРМІНІВ З МЕХАНІКИ

Дніпропетровськ
1992

Міністерство освіти України

Дніпропетровський гірничий інститут

КОРОТКИЙ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКИЙ СЛОВНИК
ОСНОВНИХ ТЕРМІНІВ З МЕХАНІКИ

Дніпропетровськ
1992

Короткий російсько-український словник основних термінів з механіки. / Склад. В.І.Онищенко, С.Є.Блохін, В.В.Плахотник/ ДГІ, 1992. - 25 с.

Складачі: В.І.Онищенко, канд.фіз.-мат.наук, професор;
С.Є.Блохін, доктор.техн.наук, професор;
В.В.Плахотник, канд.техн.наук, доцент

Відповідальний за випуск завідувач кафедри будівельної та теоретичної механіки В.І.Онищенко, канд.фіз.-мат.наук, проф.

В короткому російсько-українському словнику приведені найбільш поширені терміни, які зустрічаються при вивченні як теоретичної та будівельної механіки, так і других дисциплін по кафедрах прикладної механіки, гірничої механіки, гірничих машин та ін. При цьому, мається на увазі, що цей словник може бути використаний не лише викладачами, а й широкими колами студентства.

КОРОТКИЙ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКИЙ СЛОВНИК
основних термінів з механіки

А

абсолютный	- абсолютний
абстрактный	- абстрактний
абсцисса	- абсциса
агрегат	- агрегат
адекватный	- адекватний
аксиома	- аксіома
активность	- активність
алгебраический	- алгебричний
анализ	- аналіз
аналитический	- аналітичний
аналогия	- аналогія
анизотропия	- анізотропія
арифметический	- арифметичний
асимметрия	- асиметричний

Б

барьер	- бар'єр
безразмерность	- безрозмірність
бесконечность	- нескінченність
беспорядочный	- безладний
биссектриса	- бісектриса
блок	- блок
блуждающий	- блукаючий
боковой	- бічний
быстродвижущийся	- швидко рухомий
быстродействующий	- швидкодіючий
быстротечный	- швидкобіжний

В

вариация	- варіація
вектор	- вектор

величина	- величина
вероятность	- ймовірність
вертикаль	- вертикаль
верхний	- верхній
вес	- вага
весомый	- вагомий
весы	- ваги (теризи)
ветвь	- вітки /гілка/
вещественный	- матеріальний, речованний
вещество	- речовина
взаимно	- взаємно
взаимодействие	- взаємодія
взаимосвязь	- взаємозв'язок
вибрация	- вібрація
винт	- гвинт
включать	- вмикать, включатися
влага	- волога
вместимость	- місткість
внедрение	- впровадження
внезапный	- раптовий
внешний	- зовнішній
вогнуто-выпуклый	- вгнуто-опуклий
возбудимый	- збудливий
возврат	- повернення, зворот
воздействие	- вплив
возмущение	- збурення
возникать	- виникати
возобновить	- поновити, відповісти
возрастание	- зростання
волна	- хвиля
волокнистость	- волокнистість
волчок	- дзига
восприимчивость	- сприйнятливість
воспринять	- сприйняти
воспроизвести	- відтворити
восстанавливать	- відновлювати
восходящий	- висхідний
восхождение	- сходження
впадина	- западина

вращать	- обертати
вращающий	- обертаючий
временный	- тимчасовий
время	- час
вторичный	- вторинний
входной	- вхідний
выверить	- вивірити
вывод	- виведення, висновок /вивід/
выдвижной	- висувний
выделение	- виділення
выдержать	- витримати
выпрямить	- спрямити
выпуклый	- опуклий
высвобождение	- звільнювання
выход	- вихід
вычесть	- відняти
вычисление	- обчислення
вычитание	- віднімання
вязкость	- в'язкість

Г

габарит	- габарит
гармонический	- гармонічний
гашение	- гасіння
гибкость	- гнучність
главный	- головний
горизонтальный	- горизонтальний
граница	- границя
граничный	- межовий, граничний
грань	- грань, межа
груз	- вантаж

Д

давить	- тиснути
давление	- тиск
двигать	- рухати
движение	- рух
действие	- дія
действительность	- дійсність

действительный - справжній, дійсний
 действовать - діяти
 действующий - діючий
 деление - ділення
 делитель - дільник
 делимость - подільність
 держатель - тримач, держак
 десятичный - десятковий
 дефект - дефект
 деформация - деформація
 деформировать - деформувати
 диаграмма - діаграма
 дифференциал - диференціал
 дифференцирование - диференціювання
 длина - довжина
 доля - частка
 дополнить - доповнити
 дополнительный - доповняльний, додатковий
 допустимый - допустимий, допущений
 достаточный - достатний
 достигать - досягати
 достижение - досягнення
 дробь - дріб

Е

единица - одиниця
 единственность - єдність
 емкость - ємність
 естественный - природний, звичайний

Ж

железо - залізо
 жесткость - жорсткість, твердість
 жидкость - рідина

зависеть - залежати
 зависимость - залежність
 задержка - затримка
 зажимать - затискати
 зазор - проміжок, зазор
 закаленный - загартований
 закалка - гарт
 закрепить - закріпити
 закручивание - закручування
 замедление - повільнення
 замещать - заміщати
 замкнутость - замкненість /відлюдність/
 запаздывание - загаяння, запізнювання
 запись - запис
 заполнение - заповнення
 запрет - заборона
 затвердевать - тверднути, твердіти
 затухания - загадання
 захват - затискач
 защита - захист
 знакопеременный - знакозмінний
 значение - значення
 зрительный - зоровий

И

избирательность - вибірність
 избыток - надмір, лишок
 изгиб - вигин, згин
 излом - злам
 измельчение - подрібнення
 изменение - зміна, змінювання
 измерение - вимір, вимірювання
 изнашиваемость - зношуваність
 износ - знос
 изображение - зображення
 изогнутый - зігнутий

искажать	- спотворювати
искривлять	- викривити, скривити
испытание	- випробування
исследование	- дослідження
истинный	- істинний
истолкование	- тлумачення
источник	- джерело
исходный	- вихідний
исчисление	- числення

К

кажущийся	- який здається
каление	- гартування
канонический	- канонічний
касание	- дотин
касательная	- дотична
качать	- хитаги, качати
качение	- котіння, кочення
качество	- якість
ковать	- кувати
колебание	- коливання
колебательный	- коливальний
количество	- кількість
кольцо	- кільце
комбинированный	- комбінований
конец	- кінець
конечность	- скінченість
консоль	- консоль
константа	- константа
контур	- контур
косвенный	- скісний, непряний
косой	- косий
краевой	- крайовий
крепкий	- міцний
кривая	- крива
кривизна	- кривина
критический	- критичний

круг	- круг
крутизна	- крутість
крутящий	- крутячий
кручение	- крутіння, кручення

Л

лаборатория	- лабораторія
лава	- лава
легиrowание	- легування
легкий	- легкий
лед	- лід
лента	- стрічка
линейка	- лінійка
линейный	- лінійний
линия излома	- лінія зламу
линия напряженности	- лінія напруженості
линия раздела	- лінія розділу
линия сплошная	- лінія суцільна
линия нулевая	- лінія нульова
линия сдвига	- лінія зсуву
линия упругая	- лінія пружна
лобовой	- лобовий
ложный	- несправжній
луч	- промінь
лучевой	- променевиий

М

малость	- малість
малый	- мелий
маркировать	- маркувати
масса	- маса
медленный	- повільний
медь	- мідь
мелкий	- дрібний
мера	- міра
мерить	- міряти
место	- місце
металл	- метал

метрический	- метричний
меченный	- мічений
минус	- мінус
минута	- хвилина
мнимый	- уявний
многоугольник	- многокутник
множество	- множина
множитель	- множник
мост	- міст
мостик	- місток
мощность	- потужність
мягкий	- м'який

Н

наблюдаемый	- спостережуваний
наблюдение	- спостереження
набор	- набір
навинтить	- нагвинтити
наглядность	- наочність
нагнетать	- нагнітати
нагрев	- нагрів
нагружать	- навантажувати
нагрузка	- навантаження
надлом	- надлам
надрез	- надріз
надрыв	- надрив
нажим	- натиск
назначение	- призначення
наклонение	- нахилення
наклонный	- похилий
накопитель	- нагромаджувач
наложение	- накладання
нанести	- нанести
напильник	- терпуг
направит	- спрямувати
направление	- напрям
напряжение	- напруження, напруга
напряженность	- напруженість
наружный	- зовнішній
нарушать	- порушувати

настроить	- налаштувати
натяжение	- натяг
научный	- науковий
начальный	- початковий
неделимый	- неподільний
недостаток	- нестача, недолік
недосягаемость	- недосяжність
независимый	- незалежний
неизвестная	- невідома
неизменный	- незмінний
неоднородный	- неоднорідний
неравномерный	- нерівномірний
несоответствие	- невідповідність
несущий	- несучий
неупругий	- непружний
неустойчивый	- нестійкий
нечетность	- непарність
нить	- нитка
нулевой	- нульовий

О

обжим	- обтиск
обломок	- уламок
обмен	- обмін
обнаружение	- виявлення
обобщать	- узагальнювати
обозначать	- позначити
оболочка	- оболонка
оборот	- оберт
обосновать	- обґрунтувати
обрабатывать	- обробляти
образец	- зразок, взірець
образование	- утворення
обратимый	- оборотний
обратная связь	- зворотний зв'язок
обратно пропорциональный	- обернено пропорційний
обслуживать	- обслуговувати

обтекаемый	- обтічний
обусловленный	- зумовлений
общий	- загальний
объем	- об'єм
обыкновенный	- звичайний
ограничение	- обмеження
одиночный	- поодинокий
одномерный	- одновимірний
однородный	- однорідний
односвязный	- однов'язний
односторонний	- однібічний
ожидание	- сподівання
окончательный	- остаточний
округление	- заокруглення
окружность	- округа
округление	- заокруглення
окружать	- оточувати
опасность	- небезпека
опережение	- випередження
опора	- опора
определение	- визначення
опыт	- дослід
осевой	- осьовий
осложнение	- ускладнення
особенный	- особливий
осреднение	- осереднення
останавливать	- зупиняти
остаток	- залишок
острота	- гострість
осуществить	- здійснити
ось	- вісь
осязание	- дотик, чуття дотику
отбор	- добір
отбрасывать	- відкидати
отвесный	- прямовісний
отверстие	- отвір
ответ	- відповідь
ответвление	- відгалуження

отвод	- відвід
отделение	- відокремлення
отдых	- відпочинок
отклонение	- відхилення
отмечать	- відзначати
отметка	- позначка
относительный	- відносний
отношение	- відношення
отображать	- відображувати
отодвигать	- відсувати
отождествлять	- ототожнювати
оторвать	- відірвати
отпуск	- відпуск
отражать	- відбивати
отражение	- відбиття
отрезать	- відрізати
отрывать	- відривати
отсчет	- відлік
отталкивать	- відштовхувати
отчетливость	- виразність
ошибка	- помилка
ощутимость	- відчутність

П

Падать	- падати
падение	- падіння
паз	- паз
пайка	- пайка
пальцевой	- пальцевий
пара	- пара
пара крутящая	- пара крутяча
пара сил	- пара сил
пара вращения	- пара обертання
пара изгибающая	- пара згинна
параллелепипед	- паралелепіпед
параллелограмм	- паралелограм
пассивный	- пасивний
пенистый	- пінявий

пенопласт	- пінопласт
пепел	- попіл
первичный	- первинний
первоначальный	- початковий
перевод	- переведення, переклад
перегиб	- перегин
перегрев	- перегрів
передаваемый	- передаваний
передаточная функция	- передаточна функція
передатчик	- передавач
передвижение	- пересування
передержать	- перетримати
перекал	- перерозжарення
переключатель	- перемикач
перекрестный	- перехрестний
перемежаться	- чергуватися, перемежатися
переменная	- зміна
переменный	- змінний
перемещение	- переміщення
переносный	- переносний
перепад	- перепад
перепонка	- перетинка
пересечение	- перетин
перестроить	- перебудувати
перестройка	- перебудова
пересчетный	- перерахунковий
пересыщенный	- пересичений
перфокарта	- перфокарта
петля	- петля
печь	- піч
пик	- пік
пирамида усеченная	- піраміда зрізана
питание	- живлення
пламя	- полум'я
пласт	- шар, пласт
пластина	- пластина
пластинка	- пластинка, платівка

пластмасса	- пластмаса
плата	- плата
пленка	- плівка
плечо	- плече
плоский	- плоский
плоскость	- площина
плотность	- густина
плотный	- густий
площадь	- площа
поверхность	- поверхня
поворот	- поворот
повреждение	- пошкодження
повысить	- підвищити
погасить	- загасити
поглотитель	- поглинач
поглощение	- поглинення
погонный	- погонний
пограничный	- суміжний, пограничний
погрешность	- похибка
погружать	- занурювати
подавать	- подавати
подбор	- підбор, підбирання
подвергать	- піддавати, зазнавати
подвес	- підвіс
подвижность	- рухливість
поддержать	- підтримати
поджечь	- підпалити
подобие	- подібність
подсчет	- підрахунок
подчинить	- підпорядкувати
поддержать	- підтримати
позитивный	- позитивний
познание	- пізнання
поиск	- шукання, розшук
показание	- показ
показатель	- показник
покой	- спокій
полезный	- корисний
ползучесть	- ползучість

полнота	- повнота
пологий	- пологий
положительный	- позитивний, додатний
полоса	- смуга
полость	- порожнина
полуволна	- півхвиля
полукрут	- півкрут, півколо
полуось	- піввісь
полупериод	- півперіод
полупрямая	- півпряма
полусумма	- півсума
полушарие	- півкуля
помеха	- перешкода, завада
поражение	- поразка
последствие	- післядія
последовательный	- послідовний
постоянная	- стала
постоянный	- постійний
поступательный	- поступний
потеря	- у/в/трата
поток	- потік
потолок	- стеля
поточный	- потоковий
почва	- ґрунт
появиться	- з'явитися
превращать	- перетворювати
превышать	- перевищувати
преграда	- перепона
предел	- границя, межа
предельный	- граничний
предохранитель	- запобіжник
представление	- уявлення, зображення
предупредительный	- запобіжний
преимущественный	- переважний
переломать	- зламати, переломити
пренебрегать	- нехтувати

пренебрежимо малый	- зневажливо малий
преобладать	- переважати
преобладающий	- переважний
преобразование	- перетворення
препятствовать	- перешкоджати
прервать	- перервати
перерывистый	- переривчастий
приближать	- наближати
приближение	- наближення
приблизительный	- приблизний
прибор	- прилад
приведение	- зведення
пригнать	- припасувати
пригодный	- придатний
приготовить	- приготувати
прием	- приймання
прилегающий	- приляжний
прилив	- приплив
применить	- застосувати
примесь	- домішка
приращение	- приріст
притяжение	- притягнення
пробой	- пробій
проводимость	- провідність
продолжительность	- тривалість
продолжить	- продовжити
продольный	- подовжний, подовжний
прозрачный	- прозорий
произведение	- добуток
производная	- похідна
производная частная	- похідна частинна
произвольный	- довільний
происходит	- відбуватися
происхождение	- походження
пролет	- проліт, прогін
промежуточный	- проміжний
промежуток	- проміжок

проницаемость	- проникність
пропитать	- просочити
прослойка	- прошарок
пространство	- простір
противовес	- противага
противоположный	- протилежний
противопоставить	- протиставити
протяженность	- протяжність
прочность	- міцність
прямоугольник	- прямокутник
пузырь	- пухир, булька
пуск	- пускання
путь	- шлях
пылинка	- поршинка
пятно	- пляма

Р

Работа	- робота, праця
равенство	- рівність
равновесие	- рівновага
равновесный	- рівноважний
равнодействующая	- рівнодійна
равный	- рівний
разбавлять	- розводити
разбиение	- розбиття
разброс	- розкид
развернуть	- розгорнути
разгружать	- розвантажувати
разлагать	- розкладати
размер	- розмір
размерность	- розмірність
разница	- різниця
разновес	- важок
разрешать	- дозволяти
разрушать	- руйнувати
разупрочнение	- знеміцнення
рама	- рама
раскалять	- розжарювати

распад	- розпад
располагать	- розташовувати
распределение	- розподіл
распространение	- поширення
рассасывание	- розсмоктування
рассеяный	- розсіяний
расслоение	- розшарування
рассредоточенный	- розсосереджений
расстояние	- віддаль
расстраивать	- розладнувати
рассчитать	- розрахува.и
раствор угла	- розкил кута
растяжение	- розтяг, розтягнення
расход	- витрата
расчленить	- розчленувати
разширение	- розширення
редкий	- рідкісний
рельса	- рейка
решение	- розв'язок
решетка	- ґрати, решітка
ржаветь	- іржавіти
рычажный	- важільний

С

самовосстановление	- самовідновлення
самозаписывающий	- самописний
самолет	- літак
сброс	- скидання
сварка	- зварення, зварка
сведенный	- зведений
свертка	- згортка
сверхвысокий	- надвисокий
сверхзвуковой	- надзвуковий
сверхтонкий	- надтонкий
свет	- світло
светение	- світіння
свободный	- вільний
свод	- склепіння

свойство	- властивість
связь	- зв'язок
сгорание	- згорання
сдваивать	- здвокувати
сдвиг	- зсув
семейство	- сім'я
сетчатка	- сітківка
сеть	- сітка
сечение	- переріз
сжатие	- стиск
сжимаемость	- стисливість
силовая линия	- силова лінія
симметрия	- симетрія
система отсчета	- система відліку
система уравнений	- система рівнянь
сияние	- сяйво
скальвание	- сколювання
скамья	- лава
скачкообразность	- стрибкуватість
скачок	- стрибок
скважность	- шпаруватість
сквозной	- наскрізний
скорость	- швидкість
скорость вращения	- швидкість обертання
скорость конечная	- швидкість кінцева
скорость начальная	- швидкість початкова
скорость обобщенная	- швидкість узагальнена
скрытый	- прихований
слагаемое	- доданок
следящий	- слідкуючий
слиток	- зливок
сложение	- складення
сложный	- складний
слой	- шар
случайность	- випадковість
смазка	- мастило
смежный	- суміжний
смеситель	- змішувач

смесь	- суміш
смещение	- зміщення
смотровой	- оглядовий
собственный	- власний
событие	- подія
совершенный	- досконалий
совместимость	- сумісність
совокупность	- сукупність
совпадают	- збігатися
согласование	- узгодження
согласованный	- погоджений
содержание	- зміст
соединение	- з'єднання
соединять	- сполучати
соизмеримость	- сумірність
сойтись	- збігтися
сократить	- скорочувати
сомножитель	- співмножник
сообщающий	- сполучений
соотношение	- співвідношення
соприкасаются	- стикатися
сопротивление	- опір
сопряжение	- спряження
состав	- склад
составляющий	- складовий
составляющая	- складова
состояние	- стан
сплошной	- суцільний
способность	- здатність
сравнимый	- порівняльний
среда	- середовище
среднее	- середнє
срез	- зріз
средство	- спорідненість
срыв	- зрив
старение	- старіння
ствол	- стовбур
стекло	- скло
степень	- ступінь
стержень	- стрижень, стержень

стойкость	- стійкість
сток	- стік
столб	- стовп
столкновение	- зіткнення
сторона	- бік
стрела	- стріла
стремиться	- прямувати
строение	- будова
строка	- рядок
струиться	- струмитися
струка	- струка
ступенчатый	- східчастий
суточный	- добовий
сфера	- сфера
сферический	- сферичний
сходимость	- збіжність
сходжение	- сходження
счет	- лічба, підрахунок
счетный	- лічильний, зліченний
счетчик	- лічильник
сыпучий	- сипкий
сырье	- сировина

T

твердение	- твердіння
твердый	- твердий
текучесть	- плинність
тележка	- візок
тело	- тіло
течение	- витікання
тождество	- тотожність
толкать	- штовхати
толстый	- товстий
топливо	- паливо
тормоз	- гальмо
точечный	- точковий
трение	- тертя
трехзначный	- тризначний

трехмерный	- тривимірний
трехслойный	- тришаровий
трехчлен	- тричлен
трещина	- тріщина
тройник	- трійник
трущийся	- тертьовий
тупоугольный	- тупокутний
тусклый	- тьмянний
тухнуть	- гаснути
тяжесть	- тягар
тянуть	- тягнути

У

убавить	- зменшити
убывающий	- убуючий
увеличение	- збільшення
увлажнение	- зволоження
увлекать	- захоплювати
угасать	- згасати
углубить	- поглибити
угол	- кут
уголь	- вугілля
удаленный	- віддалений
удваивать	- подвоювати
удельный	- питомий
удержание	- затримання
удлинение	- видовження, подовження
удобоподвижный	- легкорухливий
удовлетворять	- задовольняти
узел	- вузол
узкий	- вузький
указатель	- покажчик
уклон	- похил
уклонение	- відхилення
укрупнение	- збільшення

улавливание	- уловлювання
улетучивание	- звітрявання
уменьшать	- зменшувати
умножать	- множити
умноженный	- помножений
унести	- нести, відносити
уничтожать	- знищувати
уносить	- виносити
уплотнение	- ущільнення
уплотняющий	- ущільнюючий
упорядочение	- впорядкування
управление	- керування, управління
упростить	- спростити
упрочение	- зміцнення
упрощать	- спрощувати
упругость	- пружність
уравнение	- рівняння
уравновесить	- зрівноважити
уровень	- рівень
усеченный	- зрізаний
усиливать	- підсилювати
усилие	- зусилля
ускорение	- прискорення
условие	- умова
усложнить	- ускладнити
усовершенствование	- вдосконалення
успокоение	- заспокоєння
усреднять	- усереднювати
усталость	- втомленість
установка	- установка
устойчивость	- стійкість
устоявшийся	відстояний, устояний
устремить	- спрямувати
устройство	- обладнання, пристрій
утверждение	- утвердження
утечка	- витік
утолщение	- стовщення
уточнение	- уточнення

участок	- ділянка
уширение	- розширення

Ф

ферма	- ферма
фигура	- фігура
функция	- функція

Х

хвост	- хвіст
хрупкость	- крихкість

Ц

цвет	- колір
целый	- цілий
центр	- центр
цепь	- ланцюг
цикл	- цикл
цифра	- цифра

Ч

час	- година
частица	- частинка
частота	- частота
частный	- частинний
часы	- годинник
чередование	- чергування
черта	- риса
четверть	- чверть
четкий	- чіткий
числитель	- чисельник
чугун	- чавун
чуждый	- чужий
чужеродный	- сторонній

Ш

шарик	- кулька
шарнир	- шарнір

шаровидний - кулястий
Щ
целевой - щілинний
щелочной - лужний
щелчок - клацання
щетка - щітка
щипцы - обценьки

Э
элемент - елемент
энергия - енергія
эффект - ефект
эхо - луна

Ю
юг - південь

Я
явление - явище
яркий - яскравий

Складачі: Володимир Іванович Оніщенко
Сергій Євгенович Блохін
Валентина Василівна Плахотнік

Короткий російсько-український словник основних термінів
з механіки

Редактор В.І.Здельник

Редакційно-видавничий відділ

Підписано до друку 05.05.92. Формат 60x84/16

Папір друк. офс. друк. Ум.-друк. арк. 1,3.

обл.-вид. арк. 1,3. Тираж 100 прим.

Замовлення № 225 Безкоштовано.

Ротапринт ДГІ

320600 ДСП Дніпропетровськ - 14 пр.К.Маркса, 19